

PERCEPCIJA SLOVENŠČINE V PRAVNIH
POSTOPKIH IN NAČINI ZA PROFILIRANJE
POSAMEZNIKOV NA PODLAGI GOVORA

E-JOTA / 21. MAJ 2020

VSEBINA IN NAMEN

1. Percepcija slovenščine v pravnih postopkih in načini za profiliranje posameznikov na podlagi govora

- Govor z uveljavitvijo multidisciplinarne metodologije, kjer v zadnjem času še posebej pomembno vlogo igrajo tehnologije za procesiranje naravnega jezika (angl.: natural language processing – NLP), predstavlja raziskovalni izziv sodobni znanosti in tudi temo prihajajočega predavanja. V tokratni e-Joti bo predstavljeno preučevanje percepcije govora v pravnih postopkih in metodološki pristop tovrstnega raziskovanja za slovenski jezik. V sklepnem delu bo kot izziv za prihodnost nakazan nastavek, ki poleg percepcije govora vključuje tudi dimenzijo profiliranja in identifikacije na podlagi govora. Poleg obstoječih znanih metod bo zaključna debata potekala o potencialu vektorske vložitve besed, in sicer s poudarkom na »akustičnih« značilnostih oz. fonetičnih značilnostih slednjih (angl.: acoustic word embeddings – AWEs) in nevronskih mrežah – tako pri raziskovanju percepcije govora kot pri identifikaciji na podlagi govora.

2. Predstavitev metodologije za preučevanje percepcije govora

3. Vaši napotki in sugestije za izboljšanje metodologije

ZUNANJI DEJAVNIKI IN ODLOČANJE

- Rezultati športnih tekmovanj vplivajo na odobritev azilov.
- Zmaga ali poraz domačega športnega moštva vpliva na odločitev o dolžini zaporne kazni.
- Vreme zanemarljivo vpliva na sodno odločanje.
- Spol, rasa in politična prepričanja (še zlasti v obdobju volitev) korelirajo z odločitvami sodišč.
- Percepcija govora:
 - *Problematika snemanja in zapisovanja govorjenih besedil na slovenskih sodiščih (na primeru sojenja na okrajnem sodišču v severovzhodni Sloveniji),*
 - AAVE,
 - spol in starost,
 - *Perceived Masculinity Predicts U.S. Supreme Court Outcomes.*

KRIMINOLOŠKA PERSPEKTIVA

- Perspektiva teorije etiketiranja in simbolnega interakcionizma
 - Način govora, ki je odklonski ali tuj in vodi v etiketiranje, stigmatizacijo
 - Etiketiranje in stigmatizacija zaradi fonetično-fonoloških značilnosti govora
- Jezik in moč
- Ekspresivno in indikativno v govoru oz. diskurzu
- Med razloge za razlike v kaznovanju najpogosteje uvrščamo učinke
 - uokvirjanja – besedišče v vprašanju, tip vprašanja, vrstni red vprašanj, sugestije;
 - sidranja – izhodiščne vrednosti in relacije pri odločanju.

DOLOČILI IZ ZAKONA O KAZENSKEM POSTOPKU KOT SIDRI?

- Določili iz Zakona o kazenskem postopku (ZKP) kot sidri:
 - 227. člen določa, da je treba obdolženca vprašati: »/.../ kje je rojen, kje stanuje /.../ državljanstvo«,
 - 240. člen določa, da je treba pričo »/.../ vprašati za /.../ prebivališče, rojstni kraj /.../«.

PERCEPCIJA SLOVENŠČINE I

- Stimuli
 - Govorke in govorniki iz različnih govornih skupin (narečna pestrost in ne slojevitost):
 - vsaj tri skupine, vsaka z dvema govorkama in dvema govorcema;
 - v idealnih okoliščinah (covid-19) več (P1, P2, G, Š, LJ, D, J) + upoštevanje drugih omejitev.
 - Starostna skupina 18–29 let
 - Izjava vsebuje opis dogajanja v času tatvine (204. člen KZ-1) in identificiranje osumljenca.
 - Interpretacija, vaja, snemanje (vsaj 10 ponovitev).
 - Okvirno 150 besed, tj. približno 1 minuta avdio posnetka.
 - Gluha soba, namenska zvočna kartica in mikrofoni.

PERCEPCIJA SLOVENŠČINE 2

- Vzorec (respondenti):
 - laična javnost,
 - strokovna javnost;
 - sodniki, tožilci, odvetniki, magistrski študenti prava.

SPLETNI VPRAŠALNIK

- Socio-demografska vprašanja o R
 - Starost, spol, izobrazba, kraj rojstva, bivanja, narečna skupina ...
- **Vrednotenje percepcije govora**
- Socio-demografska vprašanja o G
 - Starost, spol, izobrazba, kraj rojstva, bivanja, narečna skupina ...
- ***Stereotipi o govorih in govorcih***
 - Govor štajerske narečne skupine je najprijetnejši.
 - Govor prekmurske narečne skupine ni razumljiv.
 - ...

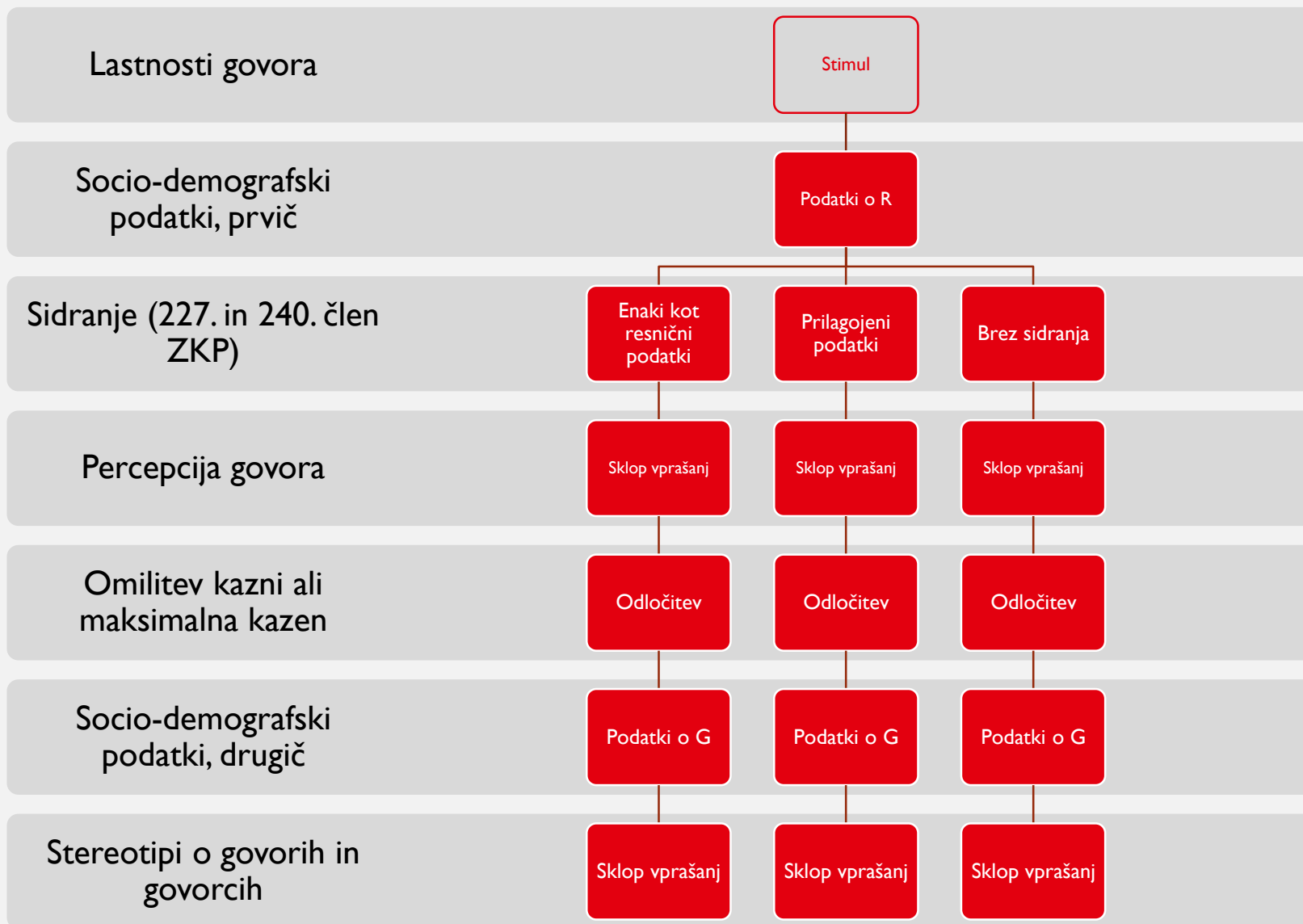
SPREMENLJIVKE ZA VREDNOTENJE PERCEPCIJE GOVORA

- *Narečna skupina*
- Švapanje
- Dvoglasniki
- Vokalna redukcija
- Končna zvonečnost +/-
- Deležniki na -l
- Naglas na napačnem zlogu
- Srbohrvaški naglas oz. dialekt
- Markerji jezikovnih primanjkljajev (govorne napake ipd.)
 - Izgovarjava /r/ ...
- Tonemskost
- Netonemskost
- Intonacija
- Premor med besedami v ms
- *Slengizmi*
- Frekvence formantov
- Spol
- Spektrogram in računalniški vid
 - Prepoznavanje vzorcev
 - Fon – fonem – zlog – beseda – stavek – poved – odstavek.

VPRAŠALNIK ...

- Ali priči verjamete?
 - Ne verjamem. – Verjamem.
- Kako ste se počutili ob poslušanju?
 - Neprijetno. – Prijetno.
- Kakšen se vam je zdel govor?
 - Nesamozavesten. – Zelo samozavesten.
- Prepričljivost povedanega na podlagi slušnega vtisa?
 - Neprepričljivo. – Prepričljivo.
- Ocenite razumljivost govora.
 - Nerazumljiv. – Razumljiv.
- Ali se vam je zdela izpoved tekoča ali je bila zaticajoča?
 - Zaticajoča. – Tekoča.
- Ocenite hitrost izpovedovanja?
 - Prepočasi. – Prehitro.
- Ali na podlagi slišane menite, da je bila oseba pod stresom, ko je izpovedovala?
 - Bila je zelo pod stresom. – Sploh ni bila pod stresom.
- Ali se vam je zdelo, da priča izpoveduje vzvišeno?
 - Nevzvišeno. – Vzvišeno.
- Ali menite, da bi oseba morala govoriti knjižno?
 - Ne, saj govori v jeziku vsakodnevne komunikacije. – Da, saj priča na sodišču.
- Kazen za storilca na podlagi slišane?
 - Omilitev kazni. – Maksimalna kazen.

PODATKOVNA MNOŽICA

KORAK NAPREJ OD REZULTATOV

- Vektorske vložitve besed
 - Tekst
 - Prepoznavanje besednih vrst
 - Mesto naglasa
 - ...
 - Govor
 - Transkripti govora in strojno prevajanje
 - *Zaščita blagovnih znamk in avtorsko pravo*
 - Vstavljanje manjkajočih zlogov pri prekinitvah v posnetkih (Zoom)
- **Percepcija govora**
 - „Kakšen glas“ naj ima zmagovalni odvetnik?
 - „Kakšen glas“ naj ima idealni govorni asistent?
- Profiliranje govorcev in razpoloženskih stanj za optimizacijo uporabniške izkušnje v interakciji z virtualnimi asistenti
- Identifikacija osumljencev KD